

Aki teológiával ment Hitlerrel szembe

2014 július 05. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

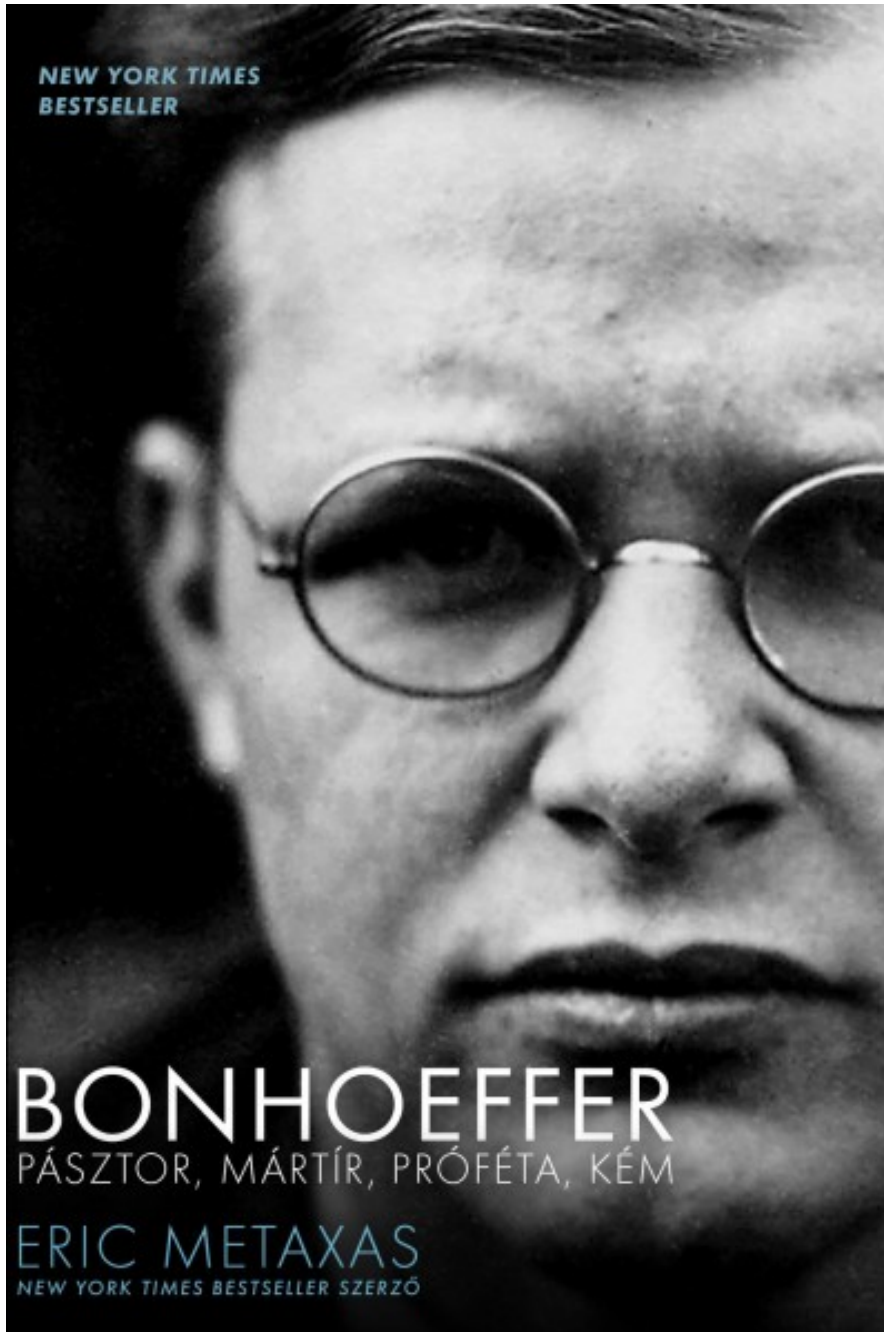
Egy kivételes ember tetteinek valódi értékét akkor érthetjük meg, ha arra gondolunk, sokunknak még a mindennapok banális helyzeteiben is nehéz kitartani az elveink mellett.

Dietrich Bonhoeffer német evangélikus lelkész és teológus a XX. század legsötétebb időszakában, a náci

Németországban is képes volt megőrizni emberségét. Következésképpen képviselt hitét nem torzították el a hagyományos víziók, és ha kellett, tetteivel is szembeállt a gyilkos rendszerrel. A lelkész monumentális életrajza az amerikai Eric Metaxas tollából az Immanuel Kiadó gondozásában jelent meg, Bonhoeffer – Pásztor, mártír, próféta, kém címmel.

Két héttel a szövetséges csapatok megérkezése előtt, 1944. április 9-én a flossenbürgi koncentrációs táborban felakasztották Dietrich Bonhoeffert. A Hitler külön parancsára végrehajtott kivégzés egy példa nélküli, épp ezért példaeértékű életnek vetett véget. A mártír lelkész sorsa a mai napig érvényes üzenetet közvetít világnézettől és vallási felekezettől függetlenül mindenkinek.

Negyvennyolc órával Hitler megválasztása után

Bonhoeffer egy olyan korban volt képes megőrizni hitét, józan eszét, és ezek alapján cselekedni, amikor honfitársai jó része heves karlendítésekkel állt be Hitler mögé, vagy félelmében szemet hunyt a borzalmak fölött. Eric Metaxas Bonhoeffer – pásztor, mártír, próféta, kém című könyvének egyik legizgalmasabb kérdése, hogy mi különböztette meg a lelkészt németek millióitól, hogyan volt képes időben felismerni a veszélyt, és tenni is ellene.

– Bonhoeffer számos olyan tapasztalattal bírt, amely nem volt jellemző az egyházán belül – mondta lapunknak Csepregi András teológus, Bonhoeffer-kutató. – A többségi protestáns egyház és a nacionalizmus szervesült Németországban, így a nemzeti érzelmre apellálva Hitler komoly tábor tudott szervezni a lelkészek és a hívők körében egyaránt – tette hozzá.

A mártír lelkész magas státusú értelmiségi családba született, amely esetében fel sem vetődött az akkori Németország nagy részére jellemző szellemi elzárkózás. Édesanyja mélyen hívő pietista volt, édesapja ellenben – a pszichiátria professzoraként – agnosztikus. A két világnézetet elvi alapon nem lehet összeegyeztetni, Bonhoeffer mégis mindkettejük örökségét követte. Ezen túlmenően mind a liberális, mind az ortodox teológia komoly hatást gyakorolt gondolkodására.

– Sokat utazott külföldre. New Yorkban a harlemi fekete közösséggel került szoros kapcsolatba. Több zsidó barátja, kollégája, rokona volt, így az ő sorsukon keresztül érezte, mi történik Németországban. Egy sor olyan személyes élményt és tapasztalatot szerzett tehát, amelyek nem voltak jellemzőek a korban, és néhány ellentétes szempontot is sikerült integrálnia önmagában, amelyek sokfelé nyitottá tették – fejtette ki Csepregi András.

Mindezeknek köszönhetően egy kívülálló élelátásával volt képes megítélni a hazáját pusztulásba vezető területet. Két nappal Hitler kancellári beiktatása után, 1933. február 1-jén Bonhoeffer rádióbeszédben hívta fel a figyelmet a Führer-elv veszélyeire. Úgy vélte, ha a vezér „hajlandó behódolni követői kívánságainak”, akkor óhatatlanul bálványává válik. – Az istenként tetszelgő vezetőket és hivatalok csúfot tőknek Istenből és az emberből – fogalmazott negyvennyolc órával Hitler megválasztása után.

Ellenállása nem ért véget az elméleti kritikánál. Mint Követés című könyvében kifejtette, mindenki hitét tetteknek kell követniük, máskülönben nem lehetnek igazán engedelmesek Isten iránt. E meggyőződését foglalja egyetlen képbe híres példája. – Ha egy terület egy berlini sugárúton egymás után gázolja el az embereket, akkor nem elég, ha az egyház beköti a sebeket és vigasztalja a gyászolókat, hanem rudat kell dugni a küllők közé, megállítani az területet – idézte fel Csepregi András. Ez a kép jelzi, cselekvésre is kész volt.

A titkos ellenállás és a teológia

Bonhoeffer a harmincas években a nácikhoz hasonló Német Keresztények csoportjával szemben fellépő Hitvalló Egyház tagjaként nyíltan kiállt a nácik ellen. Idővel ez a szembenállás lehetetlenné vált, az egyház tagjait megfélemlítették, besorozták, sok lelkész a keleti fronton lelte halálát. Bonhoeffert az első katonai behívó alól még sikerült felmenteni, a második elhagyta az Egyesült Államokba utazott. Ahonnan azonban a honvágy és a tenni akarás hamarosan hazakényszerítette. Ekkor került kapcsolatba a titkos ellenállással. Sógora, Hans von Dohnányi, az Abwehr, a Harmadik Birodalom hírszerző szervezetének magas rangú beosztottja avatta be a lelkészt a Hitler elleni összeesküvés részleteibe.

– Felismerte, hogy a sarokba szorított Németországnak szüksége van rá, és nem akart idővel elpusztulni a keleti fronton, ahogy a Hitlerrel szembeszegült lelkészek jelentős része – fogalmazott Csepregi András. – A Hitvalló Egyház nyíltan ellenállt, ám egy idő után a titkos ellenállás célravezetőbbnek bizonyult. A konspiráció radikális továbbgondolása volt cselekvésközpontú teológiájának következménye – mondta a kutató.

A konspiráció idején született, ám csak halála után kiadott műveiben Bonhoeffer a keresztény etika kérdéseire kereste a választ: Hogyan lehetek jók? Hogyan tehetek valami jót? Mi Isten akarata? Hite szerint a hagyományos erények etikája elavult. A nácizmus átírta a szabályokat. A legtöbben ha tesznek is valamit, csupán szélmalomharcot folytatnak. Mint írta, Jézus Krisztus nélkül nem tudhatjuk, mi a helyes. Csak benne lehet halálos csapást mérni a gonoszra. Bonhoeffer a titkos ellenállás tagjaként eljutott teológiája végpontjára. Az engedelmisség immár a legfontosabb gonoszra mért csapást jelentette.

Az összeesküvés a Hitler elleni merényletekben csúcsosodott ki, amelyek története mindenki előtt ismert: a Führer egyre erőteljesebb paranoiájának és pokoli szerencsésének köszönhetően túlélte a támadásokat. A Szmolenszk felé tartó gépre felcsempészett bomba nem robbant fel, a híres Valkó hadművelet során pedig a bombát rejtő táskát egyikük sem sejtő tisztje a vastag tölgyfa asztal alá toltta, amely így megkímélte a vezér életét. A konspiráció a sikertelen kísérletek után sokáig nem maradhatott titokban. Az ellenállókat sorban leleplezték, letartóztatták, végül kivégezték. E sorsra jutott Hans von Dohnányi, Bonhoeffer bátyja, Klaus, Wilhelm Canaris admirális és a Valkó hadművelet szellemi atyja, Claus von Stauffenberg is.

Bonhoeffer el?bb Tegelben raboskodott, ahol befolyásos ismer?seinek köszönhet?en jól bántak vele, dolgozhatott, levélben tartotta a kapcsolatot családjával, menyasszonyával. Ám miután fény derült szerepére az összeesküvésben, el?ször a Gestapo börtönébe szállították, ezt követ?en a buchenwaldi, végül a flossenbürgi koncentrációs táborba vitték, ahol halálra ítélték, és a következ? napon felakasztották.

Fogolytársa visszaemlékezése szerint amikor az ?r felszólította, hogy készüljön a kivégzésre, Bonhoeffer annyit mondott: „Ez a vég. Számomra viszont az élet kezdete.”

mno.hu - fb

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni gyaláztatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló